

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Quæst. I. An Concilium Tridentinum faverit sententiæ tuenti, Papam esse
Superiorem Concilio Generali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

modi Praefecta & ejus Vicaria . . . tacitis suffragiis coram Superiore, aut ejus Ministro eligantur, qui extra Monasterium ad Cancellos, sive Clabros, sicut ex Decreto Concilii Tridentini. Equidem credibile est, verba hæc tacitis suffragiis, designare suffragia non publicata, sive scriptis emissa seu viva vocis oraculo.

Post hanc Conciliationem obiter observamus, verbum hoc, *temporalium*, huic junctum, *Abbatum*, insinuare, mentem Concilii Tridentini non fuisse ut dispositio Decreti sui ad Abbates perpetuos extendere-retur.

Porro, eos exceptit Concilium, forte ideò, quod sint Prælati Episcopis conferendi, & veterem electionis Episcoporum formam servaverat.

SECTIO XIII.

An Decretum Concilii Tridentini circa Matrimonium filiarum familiâ ad Doctrinam pertineat, an ad Disciplinam?

Magni, quoad Galliam, refert, ut discutiatur solvaturque proposita quaestio. Nam, si Decretum de quo agitur pertineret ad Dogma, vix defendi posset mos Gallie, quo Matrimonia Filiorum familias Minorum, absque consensu eorum, in quorum sunt potestate, inita, irrita sunt, quippe, qui adversaretur dogmati fidei, in qua omnes Ecclesie consentire debent. E contra si Decretum ad meram *Disciplinam* referendum sit, mos Gallicanus absque negotio purgari potest; siquidem Ecclesia præcipua, quales sunt Nationales, licentiam habent sibi instituendi Disciplinam, quam Nationis moribus congruam arbitrantur.

Utilis proinde quaestio hujus decisio, verum etiam necessaria, propter rationes, quæ ex utraque parte afferri possunt. Et quidem pertinere videtur ad Disciplinam hoc Decretum. 1. Quod situm sit inter Decreta Reformationis, quæ vulgò Disciplinam respiciunt. 2. Ex historia priorum XII. Saeculorum multa suppetunt probationes, quòd nuptiæ Minorum, absque consensu Parentum aut Tutorum celebratae, pro infectis haberentur. Hæ collectæ fuerunt in *Justificatione usum Gallie*, quoad hanc rem, & in Libro cui titulus, *Doctrina Canonum in Corpore Juris inclusorum &c.* in quo plures novæ probationes congestæ sunt. 3. Ex historia saeculorum sequentium, in quibus plures Ecclesie prohibuerunt solum ea Matrimonia, non verò ea resciderunt. Factum hoc probatum fuit in duobus libris laudatis. 4. Ex historia rerum gestarum in Tridentino circa illa Matrimonia discimus, plurimis Patribus placuisse, ut ejusmodi matrimonia rescinderentur; cum autem inter eos non conveniret de modo, ad quem restringenda erat Parentum & Tutorum potestas, cum cæteris consenserunt, ut illa rata manerent; aliundè Decretum, quatenus respicit Matrimonia Filiorum familias, anathemate ferit non eos, qui hæc Matrimonia vituperant, vel ea impediunt, vel iis intercedunt, sed eos, qui falso affirmant, Matrimonia à filiis familias contracta irrita esse, ac parentes ea posse rata vel irrita facere, & sic anathema cadit in eos, qui spargunt doctrinam, quam Synodus falsam esse declarat.

Quæ cum ita sint, probata quaestio utilitate nec non decisio necessitate, aio, Decretum, de quo agitur, pertinere ad Dogma & ad Disciplinam; ad Dogma, quatenus damnat errorem eorum, qui asserebant Matrimonia à Filiis familias contracta absque consensu parentum, rata esse aut irrita, prout ipsis placuisset eorum rescissionem postulare, vel à suo jure abstinere, eosque habere ejusmodi jus non à lege humana, sed à lege naturali & divina in Decalogo contenta, ita, ut independentè à legibus civilibus vel Ecclesiasticis, quæ Matrimonia rescindunt, vel rescindi propter querelam parentum volunt, pro-

miscuum parentibus esset, ea pro infectis & vetitis, aut pro legitimis habere.

Quod ut confirmetur, observandum est, hic agi de propositione cujus falsitas demonstrari potest per Sacram Scripturam & per Traditionem. Per Scripturam, quia nullus reperitur locus, qui Matrimonia Filiorum absque consensu parentum facta, irrita declaret, vel parentibus tribuat jus illa irritandi.

Per Traditionem, quia Canones, qui tales nuptias irritas declaraverunt, fundantur in legibus civilibus seu patria potestate, quæ Civibus Romanis propria erat *Instit. Lib. 1. Tit. 9.* aliundè verò, ut supra notavimus historia Ecclesiastica ex pluribus monumentis ad Traditionem pertinentibus excerpta docet, à Saeculo XII. plures Ecclesias Occidentales, non rescidisse ejusmodi nuptias. Porro, ut doctrina aliqua ad Dogma pertineat sufficit, ut, per Scripturam vel Traditionem probari queat; tunc enim constat, eam revelatam fuisse, cum in Verbo Divino contineatur, scripto aut non scripto, per quod revelatio ad nos usque pervenit.

Idem Decretum pertinet quoque ad *Disciplinam* ex pluribus causis. 1. Partem constituit Decreti circa Disciplinam; nam *capite eodem* Concilium rescindit Matrimonia Clandestina in futurum, postquam declaraverit, quòd, licet Ecclesia ea semper detestata sit, ea tamen rata & valida hætenus fuisse. Circumstantia hæc ostendit, rem tempori esse obnoxiam, atque ita pertinere ad Disciplinam. Cæterum, quidquid Concilium adjicit de necessitate denuntiationum, sive *Bannorum*, de modo eas faciendi, de numero testium, qui sponsalibus interesse debent, de verbis, quæ Parochus adhibere debet, pro regionis consuetudine, ad Disciplinam meram pertinet, cum pendeat à circumstantiis Temporum, locorum & personarum.

2. Hoc Decretum significat, Matrimonia à Filiis familias absque consensu parentum contracta rescindi posse à Principibus atque ab Ecclesia; nam restringit anathema ad eos, qui affirmant, eorum rescissionem à parentum arbitrio pendere; atque ita permittit existimare, quòd ejusmodi jus ad alios pertineat, scilicet Principem & Ecclesiam. Porro, usus hujus juris meram Disciplinam respicit, quæ juxta temporaria loca & personas temperanda esse dignoscitur.

SECTIO XIV.

De Concilio Tridentino comprehendens cæteras Quaestiones.

QUAESTIO I.

An Concilium Tridentinum faverit sententia euenti, Papam esse Superiorem Concilio Generali.

UT resolvatur hæc Quaestio, colligendum est quòd Concilium Tridentinum dicit aptum & contrarium huic sententia; & unum cum altero conferendum, ut possit intelligi, an magis pro causa Papæ quàm in favorem Concilii Generalis locutum fuerit.

1. Quod statim offertur in gratiam Papæ est clausula (*salva in omnibus Sedis Apostolicæ autoritate*) quæ legitur in Capite Decreti de Reform. SESS. VII. videtur eadem clausula, in Cap. 21. SESS. XXV. de Ref. sicut & in Cap. 6. SESS. VII. jam citatæ. Nam, ut Papæ dici possit non contineri in Decretis Concilii ad Disciplinam pertinentibus, necesse est Concilium in hoc agnovisse, Papam Concilio Generali non esse submissum.

2. Alterum, quòd potest excipi è Concilio Tridentino in favorem Superioritatis Papæ in Concilium Generale, est, quòd in Bullâ, quæ PAULUS III. suis Legatis facultatem dedit transferendi Concilium, non fit

fit mentio de necessitate consensum ejus habendi pro translatione, quamvis Papa ibi expressè loquatur de consensu Cardinalium huic Bulla.

3. Decretum translationis Concilii Tridentini Bononiam, quod mentionem facit temporis quo durabit, ait, quamdiu Papa & Concilium necessarium judicaverint; & consequenter constituit Papam antè Concilium, quasi in ratione honoris præferendus esset.

4. Concilium Sessiones suspendens ad duos annos, propter bellum Germanicum, &, si diutius permaneat, suspensionem prorogans usque dum impedimentum illud deserit, insinuat, Decretum illud non posse valere, nisi Papa consenserit, *accedente ad hoc Decretum consensu & auctoritate sua Sanctitatis, & Sedis Apostolicæ.*

5. Concilium tolerat, Papam ibi Patrum Sessionem ordinare Brevi ad Legatos misso, jubente, ipsos processuros esse ipsius auctoritate, *auctoritate nostra; & eosdem executuros ipsum nec petitueros ipsorum consilium, multò minus illorum consensum, vide finem Sess. XVI.*

6. Loquens de Papa, ait, curam esse Ecclesiæ universalis ipsi demandatam; ex quo intelligere licet, habere auctoritatem illam regendi. Et hæc videtur continere jurisdictionem insignem in Ecclesiam, & consequenter Superioritatem in eandem. Vid. *finem Cap. 1. Sess. XXIV. de Ref. sollicitudinem Ecclesiæ universæ ex muneris sui officio debet.*

7. Postulat à Papa confirmationem suorum Decretorum, & auctoritas confirmandi supponit superioritatem in eo, à quo confirmatio petitur. Hæc videre est in Electionibus quarum confirmatio requiritur solum à Superiore. Idem est de Statutis, quæ non confirmantur nisi à Superioribus: *omnium & singulorum: quæ . . . confirmatio nomine totius Synodi . . . à Romano Pontifice petatur.*

8. In acclamationibus, post finem Concilii, cognominatur Papa *ECCLESIAE EPISCOPUS; beatissimo Pio Papa & Domino nostro sanctæ & universalis Ecclesiæ Pontifice.* Per eam agnoscitur ut Episcopus universalis, vetando, ne quid novum & inusitatum in Ecclesia decernatur, illo inconsulto.

9. Concilium Papam appellat *VICARIUM DEI* in Terris *confidit Sancta Synodus . . . providamque ipsius Dei in terris Vicarii solertiam.* c. 1. Sess. VI. de Ref. Undè videtur sequi, quòd, sicut certum est auctoritatem nullam esse superiorem Dei auctoritati, ita agnoscendum est, auctoritatem esse nullam superiorem auctoritati Papæ Vicarii ipsius.

10. Concilium dat Sedi Papæ titulum supremæ Sedis *supremæ Sedis auctoritate*, ex quo fas est intelligere, auctoritatem nullam esse superiorem, præ Pontificia.

11. Attribuit expressè Papæ auctoritatem *SUPREMAC* c. 7. Sess. XIV. *Pontif. maximi pro supremæ potestate sibi in Ecclesiâ universâ tradita.* Ex quo eadem res inferri potest.

12. Concilium insignit Papam titulo *DOMINI, ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum* Sess. Decret. ultimo sic se cognoscit Papæ subditum.

Ex his omnibus à Concilio dictis inferri potest favisse sententiæ, quæ constituit Papam supra Concilium. Ecce nunc quod contrarium credere inducit.

1. Concilium concipit Decreta suo nomine, & hac ratione ea sibi arrogat. Reverà in eo mentionem facit Legatorum Sanctæ Sedis, sed tantum modò ut dicat ipsos præfuisse Conventui, qui ea fecit.

2. Quamvis Legatis PAULI III. facultas data fuisset transferendi Concilium quando necesse foret, nulla mentione habita consensus Concilii, nihilominus sibi vindicat translationem, quæ ipsius facta est Tridento Bononiam in Decreto prorogationis Sess. IX. hæc sacrosancta . . . considerans quòd . . . decrevit & ordinavit Concilium, & ad hanc Civitatem esse transferendum. Patet quoque ex Sess. VIII. translationem hanc non fuisse ordinatam, nisi post consilium peti-

tum ab omnibus Patribus, & post plerorumque consensum habitum; *Decretum supra scriptum placuit longè majori partì Patrum.*

3. Exercuit suam supra Papam auctoritatem, 1. Abrogando majorem partem Casuum Immunitatum, ut videre est in Regulis de *magno Vicario*, in quibus hi omnes casus collecti sunt. 2. Restrungendo admodum Censurarum & Irregularitatum reservationes c. 6. Sess. XXIV. 3. Abolendo Mandata Apostolica, mentales reservationes cap. 19. Sess. XXIV. Accessus, & Regressus, & Coadjutorias pro Beneficiis Inferioribus Episcopatibus & Abbatibus cap. 7. Sess. XXV. de Reform. 4. Complectendo nominatim Cardinales in præcipuis Decretis de Reformatione, quos Papæ prohibito eligebant & bonis, secundum suum beneplacitum cumulabant. Hæc Decreta sunt cap. cit. de Sess. XXIV. de Reform. quo statuitur, Papam electurum nullum nisi dotibus eximiis præstantem, *Lectionissimos sibi tantum Cardinales asciscat.*

Cap. 2. Sess. XXIII. de Refor. statuit, Cardinales ad Episcopatum promotos, intra 3. menses esse consecrandos, & ipso solo factò privandos esse, si consecrationem suam post 6. menses protrahant. cap. 1. Sess. XXIII. quo tenentur in Episcopatibus suis residere, & iisdem pœnis subduntur, quibus alii Episcopi non residentes. cap. 18. Sess. XXIV. de Reform. Subjiciuntur concursui Parochiæ pendentes à collatione Cardinalium. cap. 7. Sess. XXV. de Refor. condemnat Accessus & Regressus, etiam in Cardinalibus cap. 17. Sess. XXIV. ipsis interdicit nominatim pluralitatem Beneficiorum. cap. 1. Sess. XXV. de Refor. astringit illos ad frugalitatem & modestiam cap. 11. Sess. XXIV. adimit Domesticis Cardinalium Privilegium ipsis concessum circa Beneficia pro tempore quo in Curia Romanâ residebant.

4. Concilium insinuat, Papam tenere ab Ecclesiâ quasdam potestates, quibus ipse potitur. Tales sunt facultates statuendi de Impedimentis dirimentibus Matrimonii, & de iisdem dispensare. Nam *Can. 3. & 4. de Matrim.* has facultates Ecclesiæ arrogat, quasi fontis, anathema pronuntianti in omnes, qui dicent, Ecclesiæ jus non esse adijcere novos gradus propinquitatis, supra illos Leviticis, aut ipsam non posse statuere impedimenta. Ergò si Ecclesia Papæ transmittit quasdam potestates, ipsi superior est, & consequenter Concilium Generale ipsam representans est supra Papam.

5. Quod dicit adhuc variis in locis in favorem Ecclesiæ universalis, ostendit, Concilium Generale ipsam representans præesse Papæ. Nam, ex una parte dicit, pertinere ad illam judicium ferre de vero Scripturæ sensu; & sic non licere alio modo interpretari illam quam ipsa interpretatur, & semper interpretata est. Sess. IV. Decret. de Editione & usu Libror. Sacrorum supponendo postea principium, ut immotum, eo utitur frequenter ad refutationem & condemnationem hæreseon; verbi gratia, firmat fundatque hos Canones de Peccato Originali, contra hæreses LUTHERI & CALVINI, in judicio & consensu Ecclesiæ universalis, *ipsius Ecclesiæ judicium & consensum secuta;* Idem facit ergà Canones de Justificatione Ecclesiæ Catholica Spiritu Sancto suggerente perpetuo; *retinuit.* Sess. VI. Proemium. Decreta de Eucharistia in eodem etiam principio fundantur; nam dicit in *Præfat.* Sess. suæ XIII. in qua continentur, se in his, quæ definiturum est secuturum doctrinam, quam Ecclesia Catholica docuit per Jesum Christum, & per suos Apostolos, & per Spiritum Sanctum, qui suggerit ipsi omnem veritatem, semper retinuit & conservabit usque ad finem sæculi. *Itaque Sacrosancta Synodus sanam & sinceram illam de venerabili hoc & divino Eucharistie Sacramento doctrinam tradens, quam semper Ecclesia Catholica, ab Christo Domino nostro, & ejus Apostolis, erudita, atque Spiritu Sancto illi omnem veritatem in dies suggerente edocta, retinuit, & usque ad finem sæculi conservabit.* Idem

Idem Concilium *Can. 3. Sess. XIV.* ex eodem principio eruit sensum quem dat his verbis, *quorum remisisti* &c. intelligendo ea de potestate remittendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ; dicit enim, *sicut Ecclesia Catholica ab initio semper intellexit* . . . Et in *Can. 6. ejusdem*, simili modo justificat, quod docet de necessitate confitendi peccata sua in secreto, Sacerdoti, consilians Catholica Ecclesiæ praxis dicens: *Si quis . . . dixerit modum secreti confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper observavit, & observat.* &c.

Caput 7. ejusdem Sess. suppeditat duas alias probationes ejusdem facti. Nam fundat doctrinam necessitatis Jurisdictionis, ad absolvendum, in eo, quod Ecclesia illam semper crediderit. Sic persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & quod postea docet non esse reservationem in discrimine mortis, illud consolida fundatque in praxi Ecclesiæ constanti, ne quis hac occasione pereat, in Ecclesia Dei semper custoditum fuit &c.

In *Cap. 8. ejusdem Sess.* satisfactionis necessitatem probat perpetuo Ecclesiæ Catholicæ, hac de re, consensu, neque vero ulla securior via in Ecclesia Dei existimata fuit ad amovendam imminentem à Domino penam, quam ut hac pœnitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequentent.

Probatio, quæ colligitur ex *Cap. Sess. XXI.* validissima est. Nam expressè dicit, quod, dum docet, Laicos & Clericos qui Corpus Jesu Christi non consecrant, non teneri ad Communionem sub Utraque Specie, sequatur iudicium & Ecclesiæ consuetudinem: *ipsius Ecclesiæ iudicium & consuetudinem secuta declarat & docet* &c.

Ecclesiæ attribuit plenam & perfectam facultatem in iis omnibus, quæ Sacramenta spectant, exceptâ eorum substantiâ, itâ, ut jus habeat, hac de re, omnia Statuta facere, omnesque mutationes, quas judicat necessarias, sive ad servandam reverentiam illis debitam sive ob utilitatem eorum, qui ea percipiunt, juxta rerum circumstantias, temporum, & locorum; & declarat, se illa potestate semper usum fuisse: *Præterea declarat hanc potestatem perpetuam in Ecclesiâ fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salva illorum substantiâ, & statueret vel mutaret, quæ suscipiuntur utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum & locorum varietate magis expedire judicaret.*

At Concilium nihil ullo in loco dicit, ex quo possit inferri, ipsum in Papa eandem potestatem agnoscere; è contrâ in ultimo Decreto *Sess. XXII.* committit Papam pro concessione usus Calicis, illis qui illud petebant, curam illi relinquendo ponderandi, an esset justa causa talem concedendi dispensationem: *nunc eorum, pro quibus petitur, saluti optimè consultum volens, decrevit integrum negotium ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout presenti Decreto refert; qui pro sua singulari prudentia id efficiat, quod utile Republicæ Christianæ, & salutare potentibus usum Calicis fore judicaret.*

Supereissent conferendæ rationes relatæ ab unâ & alterâ parte, ut pateat, quâ Concilium magis inclinaverit; sed inutile esset hoc agere: nam videtur manifestè expressiones suas metiri, itâ, ut modò Papa favendo, modò Concilio Generali, agnosceretur elusisse quæstionis decisionem de quâ agitur.

En ideo satis erit nobis addere aliquas observationes his de rationibus.

1. Clausula *salva &c.* iustis limitibus adstricta, probat tantum Concilium volens Sanctam venerari Sedem, declaravisse expressè, quod est juris, nempe Papæ priori Ecclesiæ Ministro jus esse singulare dispensandi de Decretis, quæ facit in Concilio Generali illam repræsentante. Hac interpretatio justificata est suprâ.

2. Secundam rationem pro Papa, destruit secundam pro Concilio Generali.

3. Res, de qua mentio fit in quintâ pro Papâ ratione, spectabat magnum Patrum Concilii numerum; scilicet omnes Archiepiscopos, omnes Primates, qui Concilio aderant, & eos, qui adhuc interesse poterant. Sic non erat conveniens, ut Concilium eam judicaret, neque sententia ejus exposceretur, & consensus in executionem Judicii.

4. Concilium potuit expostulare confirmationem suorum Decretorum à Papa, nec tamen eum suprâ se agnoscere, quod ostendimus, examinando novitates, quas introduxit, aut tulit propter Concilium Generale.

5. Sicut Papa Dux & Caput est Ecclesiæ Universalis, & hac ratione autoritatem ejusdem exercet, cum illa non convocatur, de illo dici potest, quod Universalis Ecclesiæ cura ipsi demandata sit, & possit appellari hujus Ecclesiæ Pontifex, nec tamen poni suprâ Concilium Generale. Nam non ideo amittitur ab eo prærogativa sua Corporis Ecclesiæ, cujus Papæ tantum est membrum honorificentissimum.

6. Concilium *Constantiense*, cum defuisset *Sess. IV.* Concilium Generale Papæ præesse, appellat, paulò post, JOANNEM XXIII. Sanctissimum suum Dominum: *Sanctissimus Dominus noster Papa.*

CAPUT II.

An Constitutionibus Gallie noceant, qui dicunt, magnam partem Decretorum Concilii Tridentini in eâ acceptam esse usum, quæ nullis tamen auctorata sunt Ordinationibus?

UNA è præcipuis Galliæ Constitutionibus est, quod Decreta Conciliorum in ea non recipiantur sine Literis Patentibus, sicut nec Paparum Bullæ; & hæc Constitutio non est Galliæ particularis, sequuntur illam, in Hispaniâ, in Germaniâ, & in Belgio. Fundatur in eo, quod receptione, fiant Leges Regnorum, & contra rectum ordinem est, ut in his aliqua Lex nova sanciat, sine autoritate eorum, à quibus reguntur.

Quod cum itâ sit, videntur illi Ordinationes Galliæ lædere qui dicunt, bene multa esse Concilii Tridentini Decreta, quæ usu fuerunt recepta, nec tamen auctorata Constitutionibus; quia hæc viâ aperitur porta introductioni novarum Legum in Regno, sine Principis autoritate, & quæ majores Gallia rationes habuit, ut non promulgarentur Decreta Concilii Tridentini, propter ea, quæ in eo acta fuere contra sua commoda, eò damnabilior videtur propositio, de qua agitur.

Sed longè aliter sentiunt, qui attendunt ad tria principia.

1. Decreta Conciliorum Generalium possunt auctorari silentio Principis, qui informatus ea observari in suo Regno, sinit ea observari nec obstitit.

2. Non est possibile talia Decreta observari per totum Regnum inficis Principe, aut Ministris, qui autoritatem ipsius exercent: præcipuè per spatium temporum necessariorum, ut statuatur usus universalis.

3. Usus legitimus habet à Principe omnem suam autoritatem: hujus legis non scriptæ vis emanat ex eodem fonte à quo procedit illa, quæ legis est scriptæ. Utraque differt tantum per merum accidens, aut in rebus non essentialibus; cum omne discrimen situm sit, in eo, quod lex non scripta statuitur tacito Principis consensu, lex verò scripta, jussu ipsius expressè scripto sancitur.

Reverâ sequitur ex his tribus principiis, multa Concilii Tridentini Decreta potuisse in Galliam admitti usu Regi notò, sicut multa alia per Ordinationes accepta fuerunt, quibus in Leges Regni conversa fuerunt. Non minùs accedit ejus autoritas in primo recipiendi modo, quàm in secundo. In utroque nihil est,